

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény tárgya: „REACH – Vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályok”

(2005/C 294/08)

2004. december 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Elnöksége úgy határozott, hogy a Működési Szabályzat Végrehajtási Rendelkezései 29. cikke alapján kiegészítő véleményt dolgoz ki a következő tárgyban: „REACH – Vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályok”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott szekció véleményét 2005. június 16-án elfogadta. (Előadó: Paolo BRAGHIN.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. július 13-án tartott 419. plenáris ülésén 52 szavazattal 2 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Előzetes megjegyzés

1.1 A Vegyi Anyagok Európai Ügynöksége felállítását és a vegyi anyagok bejegyzésének, minősítésének, engedélyezésének és korlátozásának eljárási módját rögzítő rendeletre készült javaslat⁽¹⁾ közzététele átfogó vitát indított, amelyben részt vettek az európai intézmények, a nemzeti szintű hatóságok, a vegyipar és más ipari ágazatok, valamint a szakszervezetek és számos nem kormányzati szervezet.

1.2 A vita során az EGSZB előző véleményének⁽²⁾ több pontja is figyelmet keltett – különösen a következő három:

- további tanulmányok szükségessége a következők mérlegelésére: mik a javaslat megvalósításának következményei az ipar egyes ágazataiban; vitatható anyagok milyen mértékben és milyen következményekkel vonhatók ki adott esetben a piacról; hogyan alakíthatók ki stratégiai partnerségek kísérleti projektekhez a megvalósítás bevezetésére és az új tagállamokra gyakorolt hatások felmérésére;
- a vállalatokat terhelő kötelezettségek egyszerűsítésének és a költségek mérséklésének szükségessége, hogy elkerüljük a versenyképesség csökkenését és a gazdasági tevékenység áthelyezését, mindezt azonban anélkül, hogy veszélyeztetnénk az egészség- és környezetvédelem elsőbbséget élvező célkitűzését;
- az Ügynökség jelentősebb és pontosabban értelmezett szerepének lehetősége, és annak biztosítása, hogy minden érintett szereplő megfelelő módon képviseltesse magát.

1.3 Két, az Európai Bizottság és az UNICE-CEFIC közös szándéknyilatkozatának keretében elkészített tanulmány nagyban hozzájárult a specifikus ipari ágazatok problematikájának jobb megértéséhez. Ezekből a hatásvizsgálatokból kiderül, hogy a kezdetben hangoztatott félelmek némelyike túlzottnak bizonyult ugyan, de még mindig vannak fenntartások, amelyek indokolják a hathatós és koherens rendszer érdekében teendő további erőfeszítéseket.

⁽¹⁾ COM(2003) 644 final, 2003.10.29.

⁽²⁾ HL C 112., 2004.4.30.

1.3.1 A KPMG gazdasági tanácsadó cég tanulmányának (*Business Impact Case Study*⁽³⁾) legfontosabb megállapításai a következők:

- Nincs elegendő bizonyíték arra, hogy a REACH nyilvántartási követelményei következtében a nagyobb mennyiségben előforduló anyagokat a visszavonás veszélye fenyegetné. A 100 tonnánál kisebb mennyiségben előállított anyagokat fenyegeti leginkább az a veszély, hogy a REACH követelményei miatt kevésbé vagy egyáltalán nem nyereségesé válnak. A 152 részletesen kiértékelt anyagból mindössze 10 anyagot fenyegethet a kereskedelemről történő kivonás, mivel kevésbé vagy egyáltalán nem nyereségesé váltak.
- Nincs elegendő bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a későbbi felhasználók a számukra legnagyobb technikai fontosságú anyagok visszavonásával találnák szembe magukat. Ezeket az anyagokat nyilvántartásba fogják venni, néha a kereskedelmi veszélyeztettség ellenére is.
- A vegyi szállítók egyszeri regisztrációs költsége bizonyos esetekben jelentős lehet, és a terméksála racionalizálását eredményezheti. Ez a következmény főként azokat az anyagokat érintené, amelyeket a vegyi szállítók nem tekintenek technikai lényegesnek az ügyfelek számára;
- Amennyiben számos anyag kivonásra kerülne a kereskedelemről, jelentősen megemelkedhetnek az újrakeveréssel járó terhek és költségek, valamint a műszaki átállás költségei (nem utolsó sorban a szükséges tanulmányok, tesztek és a felhasználók érvényesítési eljárásai miatt)
- A vállalt költségek az esetek többségében abszorbeálhatók vagy átháríthatók, azonban ez nehezebb lehet a KKV-k számára;
- A REACH hatása az innovációra még bizonytalan. Nincs bizonyíték arra, hogy – a tanulmányban vizsgált esetekben – a kutatás és fejlesztés (K+F) erőforrásait automatikusan más célra fordítanák a REACH-nek köszönhetően, és a K+F-re fordítható források megemelése sem várható.

⁽³⁾ KPMG, Business Impact Case Study REACH, 2005. április 28.

- A vállalatok a REACH következő üzleti előnyeit állapították meg: jobb tájékoztatás az anyagok tulajdonságairól és a készítmények veszélyes összetevőiről, egyszerűbb kockázatkezelés és az anyagportfolio racionalizálása;
- Aggodalomra adhat okot a speciális megvalósíthatóság és az információk titkosságának kérdése. Aggodalmuknak adtak hangot az anyagkeverők (*formulators*) és a termelési folyamatban később elhelyezkedő felhasználók arra vonatkozóan, hogy a vegyi termelők esetleg nem akarnak feltüntetni egyes alkalmazásokat a nyilvántartási dokumentumukban.
- A szerves anyagok (különösképpen a nyersanyagok) felhasználóinak részletesebb magyarázatra van szükségük a REACH keretében történő bejegyzés rendelkezéseivel kapcsolatban.

1.3.2 Az új tagállamokról készült tanulmány⁽⁴⁾ megállapítja, hogy a REACH ismerete egyelőre behatárolt, majd a következő kritikus pontokra tér ki:

- Csak néhány esetben állapítható meg, hogy a költségek jelentős növekedésével kell számolni;
- Lehetséges, hogy a specifikus esetekben fellépő közvetlen költségek a forgalomhoz képest rendkívül magasak lesznek, vagy jelentősen szűkítik a haszont;
- Egyes anyagok veszélyeztetettnek tekintendők (mivel a velük elérhető árrés már most szűk);
- Az intézkedések azokat a vállalatokat sújtják majd legjobban, amelyek az Európai Uniótól keletre fekvő piacoktól függenek.

1.4 A fent említett tanulmányok megállapításai és a jelenlegi vita rávilágítottak néhány, az érintett gazdasági szereplők véleménye szerint döntő jelentőségű szempontra. Kiegészítő véleményével az EGSZB – szoros együttműködésben a Tanács és az Európai Parlament folyamatban lévő munkájával – e vitához kíván hozzájárulni.

2. A bejegyzés kritériumai és a határidők

2.1 A rendeletjavaslat megszünteti az eddigi, valóságtól elrugaszkodott különbségtételt a „régibb anyagok” (minden olyan vegyi anyag, amelynek a piacon való jelenlétét 1981 szeptemberében bejelentették) és az „új anyagok” (az imént említett időpont után kereskedelmi forgalomba került anyagok) között. Bejegyzési kötelezettséget vezet be a tiszta állapotban vagy készítményekben (5.cikk) lévő olyan anyagokra, amelyek évi egy tonnányi vagy annál nagyobb mennyiségben kerülnek előállításra vagy behozatalra (5. cikk (1) bekezdés, második albekezdés). Azt az alapelvet is rögzíti, mely szerint csak bejegyzett vegyi anyagokat szabad a Közösségben előállítani, illetve a Közösségbe behozni (19.cikk (1) bekezdés).

2.2 Átmeneti szabályozás érvényes arra a nemrégiben előállított, vagy a belső piacra behozott mintegy 30 000 vegyi anyagra, amelyek esetében a bejegyzési kötelezettség az adott vállalat által előállított vagy behozott mennyiség függvényében, fokozatosan kerül bevezetésre (21. cikk). Az átmeneti szabályozás kimondja, hogy a bejegyzési kötelezettség nagyobb (évi 1000 tonnát meghaladó) mennyiségek és a jelenleg CMR-nek⁽⁵⁾ minősített, 1. és 2. kategóriás veszélyes anyagok

esetében három év múlva, évi legkevesebb 100 tonnás mennyiségek esetében hat év múlva, míg évi legkevesebb 1 tonnás mennyiségek esetében tizenegy év múlva lép érvénybe.

2.3 Ezt a mennyiségfüggő megközelítést több okból is sokan megkérdőjelezték. Elsősorban azért, mert a bejegyzési folyamatban így nem lehet az adott anyag valós veszélyességének megfelelő időrendi sorrendet alkalmazni. Igaz, hogy az anyagok veszélyességi sorrendbe állítása tudományos és gazdasági szempontból indokoltabb lenne, de a sorrend megállapításához iteratív eljárásra lenne szükség az inherens veszély (*hazard*) és a kitétséggel kapcsolatos kockázatok (*exposure*) felmérésére, hogy elkészülhessen az értékelés (*assessment*), amelynek alapján a kockázat kezelhető (*risk management*).

2.4 Ezért az EGSZB úgy véli, hogy bár (mint ez az EGSZB előző véleményéből⁽⁶⁾ is kitűnik) megközelítőleg, mégis a mennyiségfüggő sorrend a leginkább alkalmas a kitűzött célok elérésére és a jelenlegi, széles körben célszerűtlennek tartott rendszer helyettesítésére. A javasolt rendszer ugyanis a különös aggodalmat keltő anyagokat, például az 1. és 2. kategóriás CMR-anyagokat is tekintetbe veszi. Az Európai Bizottság mennyiségorientált megközelítése (a potenciális kitétség hozzávetőleges indexe) nem hagyja figyelmen kívül az inherens veszélyt, könnyebben megvalósítható, átláthatóbb és alkalmasabb arra, hogy szavatolja az érintettek kielégítő jogbiztonságát.

3. A jogszabályok egyszerűsítése

3.1 A javasolt rendelet felépítése az EGSZB véleménye szerint bonyolult és nehezen érthető. Ez az oka (legalábbis részben) számos érintett fél tanácsalanságának, sőt féltelmének. Érintett felekmek tekinthetők elsősorban az ipar azon ágazatai, amelyek nem állítanak elő a szó szoros értelmében vett vegyi anyagokat, illetve az importőrök, a KKV-k és a termelési láncban később elhelyezkedő felhasználók, akik esetenként nem rendelkeznek sem a szükséges tudással, sem pedig a kellő műszaki felkészültséggel ahhoz, hogy szükség esetén körülírják a különleges alkalmazásokat és az azoknak megfelelő kockázatok kezelését. A terjedelmes műszaki mellékletek pedig tovább hátráltatják a REACH-rendszer alapos megértését és átfogó alkalmazását.

3.2 Következésképpen az EGSZB reméli, hogy az Európai Bizottság az első olvasathoz készült véleményekből, illetve a benyújtott módosító indítványokból kiindulva a rendelet jobb érthetőségével is törődik, és e cél érdekében megfontolja, egyes fejezetek és cikkek áthelyezésével nem lehetne-e átszerkeszteni a rendeletet. Elsősorban az alkalmazási területet és a csoportmentességeket, valamint a bejegyzési határidőket és a mennyiségfüggő kötelezettségeket kellene pontosabb definíciókkal megvilágítani.

3.3 Ha a gyártók/importőrök az előállított mennyiségnek és az előállítási folyamatnak megfelelő kötelezettségei már egyértelműek, érthetőbbek lesznek az összetettebb szempontok is, így például az adatok közös használatának mechanizmusai, a tájékoztatási hatáskörök és eljárások a termelési folyamat különböző szakaszaiban, a termelési folyamatban később elhelyezkedő felhasználók kötelezettségei és illetőségei.

⁽⁴⁾ GBA-IPTS, Contribution to the analysis of the impact of REACH in the New European Member States, 2005. április 28.

⁽⁵⁾ Karcinogén, mutagén, illetve reprodukciót károsító anyagok (CMR).

⁽⁶⁾ HL C 112, 2004.4.30., 3.3.2. pont

3.4 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság javasolja továbbá, hogy azok a mellékletek, amelyek jellegükben fogva nem képezik a jogszabályok részét (például X. melléklet), nyomtatékosan említésre kerüljenek és, következésképpen, operatív hivatkozási alapok legyenek, de a hatóságok és az érintett ágazatok szakértői együtt dolgozzák ki őket – az integrált szennyezés-megelőzésről és csökkentésről (IPPC – Integrated Pollution Prevention and Control) szóló irányelvben előírt BAT és BREF⁽⁷⁾ mintájára. Minél egyszerűbben és érthetőbben épül fel ez a szépszámú műszaki információ, annál valószínűbb a vállalatok kötelezettségeinek és ebből kifolyó költségeinek pontos megítélése. Ezen felül e megkülönböztetés segítségével gyorsabban és minden bonyolultabb eljárás nélkül alkalmazkodni lehet a technikai és tudományos fejlődéshez.

3.5 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság erőfeszítéseit operatív iránymutatások kidolgozására az úgynevezett REACH végrehajtási tervben (RIP); egyben a javaslat megvalósíthatósága tekintetében nagy jelentőséget tulajdonít az említett eszközöknek, mivel lehetővé teszi, hogy az érintettek és a résztvevő hatóságok elmélyüljenek a témában, és alaposabban megértsék a rendszer működését.

3.6 Az EGSZB további erőfeszítéseket tart szükségesnek az ipari és szakmai szervezetek, valamint a szakszervezetek bevonása érdekében, hogy valódi helyszíni együttműködés jöhessen létre a hatóságok, vállalatok, szakmai szervezetek és szakszervezetek között – ami elősegíti a rendszer hathatós megvalósítását. Ebben az összefüggésben támogatást nyújtó struktúrák, például nemzeti szintű „helpdesk”-ek kiépítése is kívánatos, ahogy azt az Európai Bizottság éppen mérlegeli.

4. Előzetes bejegyzés

4.1 A 26. cikk előzetes bejegyzési kötelezettséget ír elő, amelynek értelmében a REACH nyilvántartási rendszerbe tartozó phase-in anyagok minden potenciális bejegyzője köteles a határidő lejártá előtt legkésőbb 18 hónappal benyújtani a kért adatokat. (Ez a határidő az ezer tonnánál nagyobb mennyiségek esetén három, az egy tonnánál nagyobb mennyiségek esetén hat év.) Az egy tonnánál kisebb mennyiségek előállítói/importőrei, illetve a termelési láncban később elhelyezkedő felhasználók önkéntes alapon hozzájárulhatnak az adatok közös használatához.

4.2 A 26. cikk (1) bekezdésében előírt adategyüttes megfelelő alap az egyes anyagokat jellemző adatok közös használatának elősegítésére, ezáltal lehetséges megállapodásokra az adatok közös átadását, valamint a szükséges kísérletek közös elvégzését illetően (amivel csökkenteni lehet a költségeket). Viszont, az EGSZB szerint, nem elegendő egy adott anyag lehetséges kockázatának megítélésére, s ezáltal arra sem, hogy a bejegyzési eljárásban új prioritási kritériumok kerüljenek kidolgozásra. Erre a célra több adatot kellene kérni és összegyűjteni, ami nem csak időben, hanem anyagi és adminisztratív téren is több ráfordítással járna, következésképpen túlterhelné a kisebb előállítókat, az importőröket, sőt az adatkezeléssel megbízott ügynökségeket is.

⁽⁷⁾ BAT (elérhető legjobb technika) és BREF (BAT-hivatkozások): ezeket a dokumentumokat az integrált szennyezés-megelőzésről és csökkentésről (IPPC - Integrated Pollution Prevention and Control) szóló 96/61/EK irányelv megvalósításában illetékes, Sevillában székelő európai IPPC-iroda dolgozta ki uniós szakértők és az érintett vállalatok bevonásával.

4.3 Az EGSZB véleménye szerint a különböző számításba jövő javaslatok közül azok részesítendőek előnyben, amelyek tiszteletben tartják az alapvető célkitűzéseket és a nemrégiben meghatározott határidőket (és ezzel elejét veszik mindenféle bizonytalanságnak és zavarnak az érintett résztvevők körében), valamint képesek csökkenteni az elvégzett esettanulmányok alapján leghátrányosabban érintett résztvevőkre háruló terheket.

5. Javaslatok egy hathatós és könnyen kezelhető REACH-rendszer érdekében

A bejegyzési eljárás hathatós működéséhez elengedhetetlen, hogy a résztvevők tájékoztatást kapjanak a következőkről:

1. a javasolt rendszerbe tartozó anyagokról;
2. az alkalmazási területről, különös tekintettel a – jelenleg a rendelet különböző cikkeiben található – kritériumok és a csoportmentességek tisztázására;
3. a kötelezettségekről, amelyek az egy adott anyag előállítói, importőrei és a termelési folyamatban később elhelyezkedő (kisüzemi és ipari) felhasználói közötti információcserével járnak;
4. az egyes anyagok bejegyzését célzó konzorciumba való tömörülés eljárásáról, ösztönzéséről és premizálásáról.

5.1 Az „anyag” kifejezés meghatározása: az elvégzett esettanulmányok megerősítették, hogy a REACH-rendszerbe tartozó (főként szerves) anyagok vonatkozásában nagy a bizonytalanság.

Az EGSZB üdvözlöi a speciális REACH végrehajtási terv (RIP) kidolgozását, amely a hatóságok és a vállalatok számára tisztázza, valójában mely anyagok tartoznak a REACH-rendszerbe.

5.2 *Alkalmazási terület:* hasznos volna, ha a szereplőknek egy áttekinthető táblázat állna rendelkezésükre, amely pontos adatokkal szolgál a mentesítést élvező anyagcsoportokról, mindenekelőtt azokról, amelyeket az érvényben lévő közösségi jog más előírásai már szabályoznak; ez garantálhatná a REACH elsődleges célját, az egészség- és a környezetvédelmet. Az EGSZB osztja azt a nézetet, mely szerint kerülendő az átfedések és a kötelezettségek ebből eredő megkettőződése, és reméli, hogy a megfelelő, pontos adatok segítségével minden még fennálló kétség eloszlik.

5.3 *Információcsere:* a REACH csak akkor hatékony, ha a termelési folyamatban előbb, illetve később elhelyezkedő szereplők között jól működik az információcsere. E információátadás nélkül a termelési folyamat előbb, illetve később elhelyezkedő szintjei felé, illetve a különböző előállító ágazatok között, lehetetlen megfelelő intézkedéseket hozni a kockázatok kezelésére és a munkavállalók, a fogyasztók, illetve a környezet védelmére. Az EGSZB támogatja azt a megközelítést, miszerint teljes mértékben elvárható, hogy az előállító/importőr szükség esetén felmérje a kitérési forgatókönyveket és a „megadott alkalmazások”-kor fellépő veszélyeket, még hozzá – két egyértelmű és a jogban, illetve az ítélkezési gyakorlatban bevett kifejezéssel élve – tisztességesen és „kellő gondossággal”.

5.3.1 Az EGSZB szerint a bejelentett és – idővel – a minősített anyagokkal kapcsolatos, az ügynökség által összegyűjtött adatokat a bizalmas információk és az üzemi titkok törlése után alapvetően minden gazdasági szereplő rendelkezésére kell bocsátani (az említett információkat – de csak és kizárólag egy adott anyagról – jelenleg mindössze az adott anyag előállítói, importőrei és felhasználói kapják meg), sőt a munkavállalók képviselői és a szakmai szervezetek rendelkezésére is, amennyiben az adatok munkájuk során hasznosnak bizonyulnak (orvosi és biztonsági szolgálat, munkavédelem).

5.4 *Közös adathasználat.* A rendeletjavaslat előírja, hogy a phase-in anyagok részvételét egy olyan fórumon, amelyen egy adott anyag összes – az előzetes bejegyzésben érintett – előállítója és importőre megoszthatja egymással információit. Az EGSZB üdvözli ezt a kezdeményezést és annak mögöttes célját, tudniillik a kísérletek (és nem csak az állatokon elvégzett kísérletek) számának minimalizálását.

5.5 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hangsúlyozza, hogy gátat kell vetni a tesztvizsgálatok kettőzésének – nem csak az állatkísérletek esetében. Célszerű lenne az állatkísérletek alternatívájaként QSAR (*Quantitative Structure – Activity Relationship*) típusú számítógépes minősítési modellek és *screening*-eljárások, illetve egyéb tesztek és módszerek kifejlesztését kezdeményezni. Egyben meg kellene vizsgálni, milyen eljárások gyorsíthatják meg e tesztek érvényessé nyilvánítását és használatát – már az előtt is, hogy az illetékes szervek hivatalosan és véglegesen engedélyezik őket.

5.6 *Költségek/költséghatékonyság:* A rendszer megvalósításakor kifejezetten törekedni kell a vállalatok költségeinek csökkentésére, mert csak így biztosított az összhang a lisszaboni stratégiával és az EGSZB által mindig is támogatott fenntartható fejlődés stratégiájával. A REACH alapvető kihívása abban áll, hogyan követhető az egészség- és környezetvédelem céljával párhuzamosan a versenyképesség célja is. Különösen ügyelni kell arra, hogy az előállítási folyamat egyes szegmenseire, illetve azokra az ipari ágazatokra, amelyek különösen kemény versenynek vannak kitéve vagy jelentősebb strukturális hátrányokkal rendelkeznek, a bejegyzés költségeinek elosztása ne rőjon rendkívüli terhet.

5.7 A bejegyzés során fellépő közvetlen költségek 60 %-a összefügg a szükséges tesztvizsgálatokkal, ezért az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít azoknak a mechanizmusoknak, amelyek elősegítik, hogy a vállalatok megegyezzenek az eredmények közös használatában és a kísérletek közös elvégzésében. Hasonlóan fontos egy olyan, méltányos és egységes rendszer kiépítése, amely alapján mindenki, aki már meglévő, vagy együtt gyűjtött adatokhoz folyamodik, részt vállal a költségekben.

5.8 Az EGSZB ezért javasolja a költségekre vonatkozó, hiányosnak vagy helytelennek tekintett adatok kiigazítását. Ez különösen érvényes a következőkre:

– bejegyzési díj csökkentése: míg kis mennyiségek esetén a bejegyzési díj alacsony, nagyobb mennyiségek esetén egyre jelentősebb. A jelenlegi, a díjak egyharmadára csökkentett árat (10. cikk (2) bekezdés) tovább kéne csökkenteni, ha

ugyanazt az adategyüttest több, konzorciumba tömörült vállalat nyújtja be.

- Az állatkísérletek költségeinek megosztása egy adott konzorcium tagjai között (rendelet 28. cikk (1) bekezdés második albekezdés, valamint 50. cikk (1) bekezdés): nem méltányos, ha a költségek egy adott fórum részvevői között, azok termelésének mértékét figyelmen kívül hagyva, egyformán oszlanak meg. Az EGSZB indítványozza, hogy a költségmegosztás méltányosabb kritériumaként az adott anyag három évre visszamenő forgalma, vagy ugyanezen idő alatt eladott mennyisége kerüljön megjelölésre.
- Az állatkísérletek költségeihez való 50 százalékos hozzájárulás, amelyet korábbi bejegyzők foganatosítottak (25. cikk, (5) és (6) bekezdés), még igazságtalanabb, és egy későbbi bejelentő (late registrant) számára áthidalhatatlan akadályt jelenthet az említett piacszegmensbe való belépéskor.

6. Gondolatok a Tanácsban megvitatott javaslatokhoz

6.1 A taglalt javaslatok közül némi támogatást élvezett az Egyesült Királyság és Magyarország által javasolt, a Tanácsban behatóan megvitatott OSOR-rendszer (*One Substance, One Registration* – egy anyag, egy bejegyzés). Az elv okvetlenül helyeslendő, mivel egy ilyen rendszer lehetővé tenné az elvégzendő tesztvizsgálatok számának jelentős csökkentését, és elejét venné számos tanulmány megkettőzésének. A konkrét alkalmazás lehetőségét illetően azonban továbbra sem oszlott el minden kétség.

6.1.1 Az EGSZB a koncepcióban néhány gyenge pontot, illetve megoldatlan kérdést vél felfedezni a következőkkel kapcsolatban:

- az adatok bizalmas jellegének védelme (amely aligha szavatolható, hacsak nem egy harmadik fél bevonásával, aki az adott vállalatcsoport megbízásából tevékenykedik) – az adatok tervezett kötelező közös használatával kapcsolatban (ti. a közös használat kötelező – nem pedig a konzorciumok alapítása);
- az elkerülhetetlen komplexitása annak, hogy minden, egy bizonyos anyaggal dolgozó szereplőt össze kell írni – például az Unió minden tagállamából lesz részvevő, ami nyilvánvalóan nyelvi nehézségeket okoz.
- a sokféle *Substance Information Exchange* Fórumon (SIEF) részt vevő vállalkozások száma, akkor is, ha az előzetes bejegyzés tervezett, mennyiségi alapon történő három szakaszra osztása enyhíti ezt a gondot;
- a hosszú idő, ami valószínűleg el fog telni addig, amíg a kijelölt szakértők megegyeznek abban, a különböző, közösen használt „alapadat”-csomagokból mely adatokat kell átadni – figyelembe véve azt is, hogy egy adott kísérlet egy másik ellenében való felvétele a keletkező költségekben való közös részesedés mechanizmusa miatt a vállalkozásokra nézve jelentős anyagi következményekkel járhat;
- az akta közös benyújtása (vagy legalábbis utalás egy közös aktára), ami alapján az egyes részt vevő szereplők felmenthetők a felelősség alól.

6.1.2 Ezenkívül az OSOR-rendszer nem garantálja annak lehetőségét, hogy a veszélynek való kitétség meghatározását és a kockázatkezelés leírását, amennyiben szükséges, az összes bejegyzésre kötelezett fél közösen vállalja. Ugyanis nehéz, sőt szinte lehetetlen elérni, hogy a számos különböző résztvevő megállapodjon egy közös meghatározásban. Ez felvetné a részint külön-külön elvégzendő bejegyzések szükségességét, ami ellentmond az OSOR-rendszer alapjául szolgáló elvnek.

6.2 Málta és Szlovénia nemrégiben előterjesztett, az 1-től 10 tonna mennyiségű anyagokra vonatkozó javaslata követi az egyszerűsítés és költségcsökkentés céljait, ami előnyös lenne az ezen a téren tevékenykedő vállalkozások (gyakran KKV-k) számára. Az említett javaslat nem a rendeletjavaslat lényeges szempontjainak (többek között a mennyiség szerinti beosztások és határidők) módosítását indítványozza, hanem egyszerűnek és rugalmasnak tűnő operatív módszereket ajánl.

6.2.1 A javaslat főbb pontjai:

- a bejegyzési kötelezettség egyszerűsítése az anyagról és annak alkalmazásáról rendelkezésre álló információ alapján, egyszerű, alapvető adatokkal (beleértve a minden esetben szükséges fizikai-vegyi és (környezet)toxikológiai adatokat);
- egyszerű mechanizmusok kidolgozása a kitétség leírására:
  - a legfontosabb alkalmazási kategóriák (ipari/kisüzemi/fogyasztói);
  - a kitétség legfontosabb módozatai
  - a kitétség jellege (véletlenszerű/ritka; alkalmoszerű; tartós/gyakori);
- (az ügynökség által meghatározandó) prioritási kritériumok kidolgozása, amelyek két vagy több, egy megfelelő mellékletben felsorolt feltétel teljesülése esetén automatikusan alkalmazásra kerülnek;
- rugalmas és rendszeres (ötévenkénti) felülvizsgálat, amely figyelembe veszi az addigi alkalmazások tapasztalatait.

6.2.2 Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat nem említ más mennyiségalapú határidőket, mint az Európai Bizottság jelenlegi javaslata, és nem igényli rendelkezésre álló és/vagy az V. mellékletben felsorolt tesztekre vonatkozó adatok felvételét, kivéve, ha ez az ügynökség által elvégzett szelekció szerint hasznos. Valóban hangsúlyozni kellene, hogy a prioritási kritériumok teljesülése esetén ellenőrzésre kerül sor, mely során az ügynökség a specifikus kérdések tisztázására további információkat és teszteket követelhet, vagy – ha az anyag veszélyességét tekintve komoly kétségek merülnek fel – megindíthatja az értékelési folyamatot.

6.3 Különleges figyelmet érdemel a termékekben található anyagokkal kapcsolatos svéd javaslat, már csak a 6. cikk gyakorlati megvalósításával kapcsolatos általános fenntartások miatt is. A svéd javaslat a következő fontos szempontokat emeli ki:

- a „termék” szó fogalmi meghatározása túlságosan általános a különféle termékfajták megkülönböztetéséhez;

- a (nem szándékosan) kibocsátott veszélyes anyagok mennyisége adott esetben nagyon nagy lehet, és a kibocsátás mértéke a termékek feldolgozásától és felhasználásától függően (illetve, ha a termékből hulladék lesz) jelentősen változhat;
- specifikus kockázatértékelés nélkül problematikus azon kibocsátott anyagok feltárása, amelyek károsíthatják az emberi egészséget és a környezetet (6. cikk (2) bekezdés);
- a (XIII. mellékletben felsorolt) CMR-anyagok, PBT-k vagy vPvB-k jelenlétét a hatóságokkal nem kell feltétlenül közölni, illetve bejegyeztetni;
- azok az európai termégyártók, amelyek a termelési folyamatban végig a REACH-rendszerrel összhangban dolgoznak, hátrányos helyzetben vannak az Unió határain kívüli közvetlen versenytársaikkal szemben, mert ez utóbbiak csak a termékekből felszabaduló veszélyes anyagok tekintetében tartoznak a REACH-rendszer alá;
- a termékek beszerzése és értékesítése során nagy jelentősége van a – fogyasztóknak is szóló – információknak arról, van-e veszélyes anyag a termékben. Erre a kiterjesztésre a rendeletjavaslat mindazonáltal nem tér ki.

6.3.1 Hogy szavatolja azt a kezdeményezést, amellyel követhető az egészség- és környezetvédelmi célkitűzés – anélkül, hogy túlzott mértékben emelkednének az adminisztrációs-bürokratikus terhek és a költségek, az EGSZB egyetért a javasolt intézkedések némelyikével. Különösen a következőkkel:

- tájékoztatási kötelezettség a termelési láncban később elhelyezkedő szereplők, a kisüzemi felhasználók és a termékek felhasználói/fogyasztói felé;
- vitatható anyagok bejegyzése függetlenül attól, milyen mennyiségben fordulnak elő a termékben, illetve az (évenként és előállítóként) 1 tonnányi vagy annál nagyobb mennyiségű veszélyes anyagok bejegyzése, amennyiben szándékosan kerültek a termékbe, és ki is mutathatók benne;
- az ügynökség azon kötelessége, hogy a termékekben előforduló anyagok alkalmazásáról strukturált információt bocsásson rendelkezésre, valamint az ügynökség joga ahhoz, hogy termékek gyártóitól/importőrjeitől további információt szerezzen be a nem bejegyzett és az 54. cikk f) pontjának hatálya alá eső anyagokról;
- a (kisüzemi felhasználókra is érvényes) tudáshoz való jog („right to know”) annak tekintetében, mely veszélyes vegyi anyagok találhatók az adott termékben;
- az esetlegesen és nem szándékosan kibocsátott veszélyes anyagok eligazító listája (*guiding list*), az érintett termékfajták felsorolásával.

6.3.2 Az EGSZB a 6. cikk előrehozott alkalmazására tett javaslatot is támogatja, amennyiben (az ágazat érintetteinek javaslata szerint) mindenki betartja a gyakorlati alkalmazhatóságot biztosító lépéseket és önkéntes megállapodásokat.

6.4 Ahogyan ezt korábbi véleményében⁽⁸⁾ már kifejtette, az EGSZB végezetül aláhúzza annak szükségességét, hogy az ügynökség szerepe megerősödjön, így egyetért az erre vonatkozó francia javaslatlal (*Shape the Agency for Evaluation – SAFE*), különös tekintettel az ügynökség illetőségére a rendeletjavaslatban előírt háromféle értékelés (a javasolt kísérletek, a bemutatott akták és az anyagok értékelése), valamint az elsőbbséggel értékelendő anyagok folyamatosan megújítandó tervéért való közvetlen felelősség vonatkozásában.

7. Az előállítási folyamatra gyakorolt hatások

7.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság szerint szükség van az előállítási folyamat, egyben az előállítási folyamat különböző szegmenseiben várható különféle hatások alapos tanulmányozására. A vegyi anyagok ágazatokon átnyúló felhasználásából következik, hogy ugyanaz a vállalat egyszerre lehet előállító és a termelési láncban később elhelyezkedő felhasználó. Más szóval, a vállalat több olyan szerepet is elvállalhat, amely a REACH-rendszer keretében az előállító/ importőrre, illetve a termelési folyamatban később elhelyezkedő felhasználókra vonatkozik.

7.1.1 Vegyi segédanyagok és -készítmények minden termelési folyamatban felhasználásra kerülnek. Ezek bejegyzése azonban vagy a közvetlen beszállító, vagy egy, a termelési folyamatban még előbb elhelyezkedő szereplő feladata, kivéve, ha a felhasználó olyan módon alkalmazza az anyagot, ami nem felel meg a megadott alkalmazásnak, és ezt előzetesen nem közölte a beszállítóval.

7.2 Hogy rávilágítsunk a különböző tipológiák jellegzetességeire és az ezekből adódó különféle nehézségekre, célszerű hat fő, a termelési folyamatban eltérő feladatokat ellátó szereplőt megkülönböztetnünk:

- a vegyi alapanyagok előállítói/importőrjei;
- a **nem**-vegyi feldolgozóipar nagyvállalatai;
- olyan KKV-k, amelyek bejelentés-köteles vegyi anyagokat állítanak elő;
- az anyagkeverők;
- a **nem**-vegyi feldolgozóipar KKV-i;
- a vegyi anyagok vagy termékek importőrei.

7.3 A vegyi alapanyagok (pl. etilén vagy butadin) előállítóinak/importőreinek száma viszonylag alacsony, viszont nagy mennyiségekkel dolgoznak. Ezért joggal érvényes rájuk az első bejegyzési határidő, amelynek költségei mindazonáltal viszonylag kevésbé hatnak ki forgalmukra.

7.4 A **nem**-vegyipari nagyvállalatok (különösen az acélművek és vaskohók, papírgyárak és cementművek) a termelési folyamatban később elhelyezkedő felhasználók – mivel a termelés során számos segéd- és adalékanyagot, illetve -készítményt használnak –, de az „anyag” fogalom általános meghatározása szerint egyben előállítók/importőrök is. A mentességet élvező anyagok pontosabb definíciója hiányában (amely definíció egyébként kívánatos lenne) ezeknek a vállalatoknak nagy része már az első átmeneti időben bejegyzés-köteles.

7.5 Jelen dokumentum elkészítése alatt új adatok kerültek beszerzésre az olyan KKV-król, amelyek bejelentés-köteles anyagokat vagy készítményeket állítanak elő. Ennek ellenére a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet átfogó és részletes képet alkotni a helyzetről. Tény, hogy a KKV-k közül meglehetősen sokan (több ezren) bejegyzés-kötelesek lesznek, de nem

ismert, hányféle anyag és milyen mennyiségek alapján, tehát az sem, hogy ez milyen kötelezettségekkel és bejegyzési határidőkkel jár. Az újabb hatástanulmányokból kiderül, hogy a bejegyzési költségek mindenképpen jelentős kihatással lehetnek az ilyen jellegű vállalkozások versenyképességére és bizonyos anyagok piaci túlélésére. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság üdvözlőné, ha ezt a szempontot minden illetékes figyelemmel kísérené, már csak a termelési folyamatban később elhelyezkedő vállalkozásokat érintő előre láthatóan negatív következmények hordereje miatt is.

7.6 Az anyagkeverők (azaz készítményeket keverő cégek), akik egyetlen készítmény előállításához több anyagot is felhasználnak, olyan anyagok bejegyzésében érintettek, amelyek **nem** a belső piacon kerültek beszerzésre. Az elvégzett tanulmányok rámutattak, hogy az anyagkeverők leginkább az olyan adatok és információk továbbadásának szempontjára ügyelnek, amelyek alapján felfedhetők lehetnek az előállítással kapcsolatos bizalmas információk. Különösen a termékben fellelhető összes anyag kódjának megadása adna felvilágosítást az anyagkeverésről, és veszélyeztetné ezzel a versenyképességet. Ebben az összefüggésben az EGSZB javasolja, hogy ez a követelmény csak a veszélyesként besorolt anyagok esetében kerüljön alkalmazásra.

7.6.1 Ezért kézenfekvő, hogy a 34. cikk (4) bekezdése főként anyagkeverőkre vonatkozik. A nevezett cikk értelmében a termelési folyamatban később elhelyezkedő felhasználóknak is ki kell dolgozniuk a XI. melléklet szerinti anyagbiztonsági jelentéseket (*Chemical Safety Report, CSR*) olyan alkalmazások esetén, amelyek kívül esnek a beszállító által átadott, a készítményben felhasznált alapanyagokról készült biztonsági adatlapon (*Safety Data Sheet, SDS*) szereplő kitétségi forgatókönyvön. Az anyagkeverőknek teljesíteniük kell azt a (már jogszabályban megállapított) kötelezettségüket is, hogy az általuk forgalmazott készítményekre kidolgozzák a biztonsági adatlapot (SDS), amennyiben a 99/45/EGK irányelv értelmében veszélyes anyagokról van szó.

7.7 A **nem**-vegyi feldolgozóipar KKV-i a termelési folyamatban általában később helyezkednek el. Ritkán használnak fel anyagokat (amelynek bejegyzése egyébként is az előállító/importőr feladata), készítményeket azonban gyakrabban. Rendelkezhetnek a megfelelő biztonsági adatlappal (SDS) és, amennyiben szükséges, az anyagbiztonsági jelentésekkel (CSR) is, ami lehetővé teszi az anyagok ellenőrzött felhasználását és a hatékonyabb kockázatkezelést. A vállalkozók e csoportja esetében főként közvetett költségek merülnek fel az alapvetően új adminisztrációs és bürokratikus terhek miatt.

7.8 Az EGSZB reméli, hogy – mint a 3.6. pontban már kifejtettük – a helyi iparági és szakmai szervezetek, valamint a szak-szervezetek aktív figyelemmel kísérik és egyszerűsítik az alkalmazási eljárásokat, egyben átvállalnak egyes, a rendelet teljes megvalósítása érdekében mindenképpen hasznos tájékoztatási feladatokat, és – különleges esetekben – támogatják a szereplők konzorciumokban való részvételét.

8. Biztonság és egészség

8.1 A hatástanulmányok középpontjában eddig főként a REACH-rendszer költségei és megvalósíthatósága álltak. A munkahelyi biztonságra és egészségvédelemre, valamint az egészségre és a környezetre gyakorolt pozitív hatásokról készült mennyiségi értékelések vagy kevésbé kimerítő, vagy egyáltalán

(8) HL C 112., 2004.4.30., 3.2. pont

nem léteznek. Számos szereplő sérelmezi, hogy a REACH túl nagy terheket ró rá, s ezért alapvető változtatásokat kér. Egyes ipari ágazatok és nagyobb kereskedelmi láncok a rendelettervezetet a költségek és az adminisztrációs terhek ellenére pozitívan értékelik.

8.2 Korábbi véleményében az EGSZB kitért a rendszer többletértékére a termelési folyamatok és a termékek minőségének és biztonságának vonatkozásában. Most javasolja e szempontok behatóbb vizsgálatát – a „Környezet és egészség” cselekvési tervvel összefüggésben is.⁽⁹⁾ Az EGSZB üdvözli célirányos tanulmányok tervbe vételét ebben a tárgyban, például a *Trade Union Technical Bureau for Health and Safety* által megindított tanulmányt a REACH kihatásairól a munkahelyi egészségre (bőrbetegségek és légúti betegségek).

8.3 A veszélynek való kitettség forgatókönyveinek és az alkalmazott anyagok biztonságos használatának definíciója már megtalálható a munkavállalók biztonságáról szóló irányelvben, de konkrét megvalósítása még mindig nem kielégítő. A REACH-rendszer bővíti a rendelkezésre álló adatok mennyiségét, így minden termelési ágazatban kétségtelenül előrelépést jelent a munkavállalók biztonságának és egészségének védelmében. Az átfogó és dokumentált biztonsági adatlapok és a veszélyes anyagok anyagbiztonsági jelentéseinek elérhetősége kétségkívül hasznos lesz, és nem szabad elfelejteni, hogy ezek a dokumentumok a jövőben egyre több anyagra vonatkozóan rendelkezésre állnak, és a gazdasági szereplők egyre szélesebb körében elterjednek.

8.4 Másik elhanyagolt, pedig komoly figyelmet érdemlő szempont a termelési folyamat különböző résztvevői (vállalkozók és munkavállalók) képzésének és szakértelmének szükségessége, illetve a rendszer hatása az átláthatóságra és a fogyasztók tájékoztatására. Az EGSZB ebben a vonatkozásban aktív intézkedéseket pártol, például a már javasolt képzési programokat a munkavállalók részére, és a nem bizalmas adatok rendelkezésre bocsátását. Ezek a szempontok a REACH-rendszer megvalósítása során bizonyosan érvényesülnek majd, de az optimális hatékonyság érdekében tanácsos lenne bizonyos célirányos intézkedéseket már előre kidolgozni.

9. Innováció

9.1 A REACH-rendszer egyik célkitűzése az innováció támogatása. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság üdvözli az új anyagok tervezett egyenrangúvá tételét, különösen a kutatási célokra felhasznált anyagok bejegyzési kötelezettség alól való öt évre szóló (és meghosszabbítható) felmentését, valamint a bejelentésre szánt mennyiségek megemelését. Az EGSZB azonban

további intézkedések és eszközök áttekintése és kidolgozása mellett száll síkra. Különösen javasolja a vegyi kutatások hangsúlyozott figyelembe vételét az éppen vitára bocsátott 7. keretprogram folyamán, valamint különleges ösztönzők megfontolását az innováció és a technológia átadásának támogatására kisebb kockázattal járó anyagok kifejlesztése érdekében.

9.2 A két, nemrégiben elvégzett esettanulmányból kitűnik, hogy a kutatásra és fejlesztésre szánt forrásoknak az átcsoportosítása és csökkentése nem lesz ugyan mélyreható, de mindenképpen várható, mivel a kutatásba történő beruházások növelése nem szerepel a tervek között. Ez a tény és a költségek növekedése együttesen az innovációs képesség, és ezzel a versenyképesség csökkenéséhez vezethet. Mivel ez a következmény a KKV-k számára különösen súlyos lenne, a tagállamoknak is támogatniuk kéne az ilyen vállalkozások keretében folytatott kutatást, hasznosítva a KKV-k állami támogatásáról szóló új rendelkezést. Hogy a megkérdezett vállalkozások nem látták át a várható lehetőségeket, arra enged következtetni, hogy – az elkerülhetetlen terhek legalább részbeni kiegyenlítése érdekében – a REACH-ből adódó előnyöket behatóbban kell közvetíteni.

9.3 A REACH hatása a termelés rendjére valószínűleg új lehetőségeket kínál majd a rugalmas, jó teljesítményre képes és a piac alakulását figyelmesen követő vállalatoknak. Egyben esély lesz új piaci részesedések megszerzésére és új megoldásokra a legvitatottabb, helyettesítendő anyagok tekintetében. A szerzett tapasztalat a versenyben is előnyükre válhat, amint a világ más régióinak is alkalmazkodniuk kell olyan termelési normákhoz, amelyek jobban tiszteletben tartják az emberek egészségét és a környezet védelmét. Tekintetbe kell venni azt is, hogyan hat ki a REACH a kutatásra: milyen új szaktudásra lesz szükség (az analitikus kémiától a számítógépes szimulációig, a toxikológiától az új kísérleti koncepciókig, a szűrőpróbás és mérési eljárásoktól az új szoftverek kifejlesztéséig).

9.4 A jogalkotóknak és a politikai döntéshozóknak tekintetbe kell venniük az ilyen jellegű folyamatokat, hogy a közösségi politikák összhangban legyenek a lisszaboni stratégiában megállapított verseny- és innovációs, valamint környezetvédelmi célokkal, és megkönnyítsék azok elérését. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság reméli, hogy az illetékes hatóságok és az érintettek közötti átfogó és folyamatos párbeszéd megkönnyíti olyan hathatós politikai intézkedések és eszközök kidolgozását, amelyek a piac törvényeivel összhangban segítik a vegyipar innovatív fejlesztését, és tiszteletben tartják az egészség és a környezet védelmét.

Brüsszel, 2005. július 13.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽⁹⁾ HL C 157., 2005.6.28.